

Rundskriv Udir-02-2011 - Krav til læreplaner for frittstående skoler

Dette rundskrivet ble oppdatert i 2017 på grunn av endringer i forskrift til friskoleloven. Rundskrivet er særlig aktuelt for nye skoler som søker om godkjenning, og eksisterende skoler som søker om endringer i sine læreplaner.

RUNDSKRIV SIST ENDRET:26.06.2017

Gjelder

- [Forskrift til friskolelova - Kapittel 2A Innholdet i opplæringa](#)

Oppdatert 29. september 2017: Vi har oppdatert avsnittet om "Fag- og timefordeling".

Dette rundskrivet omhandler krav til læreplaner for frittstående skoler. Kravene framgår av forskrift til friskoleloven kapittel 2A. Bestemmelsene i forskriften tydeliggjør kravene i friskoleloven§ 2-3. Det er gjort endringer i rundskrivet på grunn av endringer i forskrift til friskoleloven.

Friskoler skal enten følge offentlige læreplaner, eller annen jevngod læreplan som er godkjent av Utdanningsdirektoratet. Norske skoler i utlandet og andre friskoler som ikke nevnes særskilt i forskriften, skal følge Læreplanverket for Kunnskapsløftet eller

Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk (LK06) fullt ut. For de andre friskolene stiller forskriften særlige krav til skolens læreplaner. Rundskrivet utdyper disse kravene.

Forskriftens bestemmelser finnes på Lovdata.no:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-07-14-932>.

Generelle krav til friskoler læreplaner (§ 2A-1)

Generelle del av læreplanen

Skolen kan enten følge Generell del for LK06 eller søke om egen generell del, eller eget tillegg, der skolen synliggjør sitt verdigrunnlag/sin egenart.

Læreplaner for fag

Læreplanen for det enkelte faget må følge kravene til læreplaner for fag i LK06. Det vil si at læreplanen for faget skal:

- inneholde en omtale av formålet med faget, grunnleggende ferdigheter og hovedområder
- ha grunnleggende ferdigheter som er integrert i kompetansemålene
- ha kompetansemål som er vurderbare og som beskriver elevenes kompetanse på årstrinn/ hovedtrinn tilsvarende LK06
- omhandle sluttvurderingen i faget, for eksempel standpunktkarakter og eksamen

Fag- og timefordelingen

Læreplanene for fag står i en gjensidig relasjon til fag- og timefordelingen. Det vil si at kompetansemålene i hvert fag samlet har et timeomfang som sier noe om hva en kan forvente av oppnådd kompetanse.

Det totale timetallet i skolens fag- og timefordeling må minimum tilsvare timetallet i LK06. Dersom timetallet i LK06 øker må skoler godkjent etter friskoleloven øke timetallet i samsvar med dette.

Skoler som er godkjent for å følge LK06 fullt ut, jf. forskrift til friskoleloven §2A-4b, står fritt til å tilby flere timer. Et utvidet timetall utløser ikke økt tilskudd, og timene kan kun brukes til

opplæring etter læreplanene i Kunnskapsløftet. Fag- og timefordelingen fastsettes av skolens styre. Friskoler som er godkjent for å drive etter alternative læreplaner, jf. forskrift til friskoleloven §§ 2A-2, 2A-3, 2A-4 og 2A-4a, må få fag- og timefordelingen godkjent som en del av skolens læreplaner.

Fleksibilitet på inntil 5 prosent

Alle frittstående grunnskoler kan hvert skoleår omdisponere inntil 5 prosent av timene som er fastsatt i det enkelte faget for hele grupper eller årstrinn. Det er skolens styre som fastsetter en slik omdisponering. Det er en forutsetning at timene kun brukes til opplæring med pedagogisk personale etter skolens læreplan. Timene kan ikke brukes til fysisk aktivitet, jf. forskrift til friskoleloven § 2A-9, eller til å ta fag fra videregående opplæring for elever på ungdomstrinnet, jf. § 2A-11.

Utdanningsdirektoratet presiserer at fleksibiliteten på 5 prosent ikke må forveksles med at noen friskoler kan synliggjøre sitt grunnlag i fag- og timefordeling ved å flytte timer mellom fag. En synliggjøring av skolens grunnlag må godkjennes av Utdanningsdirektoratet, se nedenfor under §§ 2A-2, 2A-3, 2A-4 og 2A-4a. Fleksibiliteten på 5 prosent kan derfor ikke brukes til å styrke skolens grunnlag.

Vurderingsordning

Læreplanen må inneholde en omtale av vurderingsordninger og dokumentasjon for opplæringen. Dersom skolen skal følge alle bestemmelsene om individuell vurdering i forskrift til friskoleloven kapittel 3, er det tilstrekkelig med en kort omtale av dette. Dersom skolen skal følge en alternativ vurderingsordning skal denne beskrives.

Tilbudsstrukturen i videregående opplæring

Læreplanene for videregående skoler må til vanlig være i samsvar med tilbudsstrukturen i LK06. Hvilke endringer det kan søkes om står nærmere beskrevet under hvert grunnlag nedenfor. Det avgjørende er at opplæringen fører frem til samme sluttkompetanse som i den offentlige videregående skolen, altså studiekompetanse og/eller yrkeskompetanse.

Krav til begrunnelser i søknaden

Når skolen søker om godkjenning av ny læreplan eller endringer i læreplanen, må den synliggjøre og begrunne alle endringer fra LK06. I begrunnelsene må skolen redegjøre for

hvilke endringer den ønsker å gjøre ut fra skolens grunnlag. I søknaden må skolen legge ved læreplanen for det aktuelle faget med synlige endringer. Begrunnelsene for de ønskede endringer med henvisninger til endringene i læreplanen, legges ved i et eget dokument.

Formålsparagrafen

Læreplanen må være i samsvar med formålet med loven, slik dette fremkommer i friskoleloven § 1-1. Det er en forutsetning at skolen legger opp sin opplæring slik at den motvirker fordommer og diskriminering, blant annet knyttet til likestilling mellom kjønnene og ulike samlivsformer.

Egne krav til skoler godkjent på grunnlag av et livssyn (§ 2A-2)

Skolen må synliggjøre verdigrunnlaget sitt i læreplanen, både i generell del, og i læreplaner for relevante fag på alle hovedtrinn i grunnskolen og årstrinn i videregående opplæring. I læreplaner for relevante fag må skolen synliggjøre verdigrunnlaget i formålet, og som hovedregel i kompetansemål. I tillegg skal skolen synliggjøre sitt verdigrunnlag i stiftelsesdokumentene.

Eksempler på hvordan skolen kan synliggjøre verdigrunnlaget

- Skolen kan ta inn nye punkter i generell del.
- Skolen kan ha tillegg i formålet i læreplaner for relevante fag.
- Skolen kan ha flere kompetansemål enn de som er fastsatt i læreplanene for fag i LK06.
- Skolen kan lage egne alternative kompetansemål, men sentral kompetanse må ivaretas på hovedtrinn/årstrinn.
- Skolen kan flytte kompetansemål mellom fag, men ikke mellom hovedtrinn i grunnskolen eller årstrinn i videregående opplæring.
- Grunnskoler kan synliggjøre verdigrunnlaget sitt i faget kristendom, religion, livssyn og etikk, gjennom å utarbeide for eksempel et kristendomsfag. Dersom skolen velger dette, må kompetansemål som gjelder andre religioner og livssyn ivaretas i andre relevante fag.

- Videregående skoler kan synliggjøre sitt verdigrunnlag gjennom en egen læreplan på Vg1 og Vg2 i det livssynet de søker på grunnlag av.
- På Vg3 kan skolen synliggjøre sitt verdigrunnlag i læreplanen i religion og etikk, for eksempel ved å tilføre flere mål, eller å ha en egen læreplan i det livssynet de søker på grunnlag av i tillegg til religion og etikk-planen i LK06.
- Videregående skoler kan også velge å synliggjøre sitt verdigrunnlag gjennom å lage et eget obligatorisk tilleggsfag på alle trinn.

Flytting av timer mellom fag

Det er ikke forskriftsfestet hvor mange timer som kan flyttes fra et fag til et annet.

Utdanningsdirektoratet må gjøre en konkret vurdering i det enkelte tilfelle, jf. kravet om jevn god opplæring. Skolen må være oppmerksom på at elevene kan få mindre tid til å oppnå kompetansemålene i enkelte fag når det flyttes timer mellom fagene.

Eksempler på endring av fag- og timefordeling

- Skolen kan flytte timer mellom fag, men ikke mellom hovedtrinn i grunnskolen, eller årstrinn i videregående (se unntak nedenfor).
- Skolen kan utvide fag- og timefordelingen med flere obligatoriske undervisningstimer.
- De videregående skolene som tilbyr studieforbereende utdanningsprogram kan få godkjenning til å bruke årstimer fra programfag på Vg2 til å lage et nytt fellesfag. Elevene får da flere årstimer i Vg1 enn elever i offentlig skole, og tilsvarende færre årstimer i Vg2.
- De videregående skolene som tilbyr yrkesfaglige utdanningsprogram kan få godkjenning til å bruke timer fra Yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 til eget livssynsfag. Elevene får da færre årstimer i Yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 enn elever i offentlig skole.

Egne krav til skoler godkjent på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning (§ 2A-3)

Skolen må synliggjøre den anerkjente pedagogiske retningen i læreplanen, både i generell del og i læreplaner for relevante fag. Opplæringen må representere en sammenhengende

idé og et verdigrunnlag som normalt ikke realiseres i den offentlige skolen. Det pedagogiske opplegget skal være utprøvd, utførlig beskrevet i litteraturen, velrenommert og relativt utbredt. I tillegg skal skolen synliggjøre den anerkjente pedagogiske retningen i stiftelsesdokumenter.

Både Norsk Montessoriforbund og Steinerskoleforbundet har egen generell del til sine læreplanverk. Her beskrives det helhetlige pedagogiske grunnlaget for skolene.

Eksempler på synliggjøring av den anerkjente pedagogiske retningen

- Skolen kan ha egne fag som ivaretar det pedagogiske grunnlaget.
- Skolen kan ha flere kompetansemål enn læreplanen i LK06, og eventuelt utforme egne alternative mål. Sentral kompetanse må imidlertid ivaretas.
- Ut fra helhetlige pedagogiske hensyn kan det være mulig å flytte kompetansemål til andre hovedtrinn i grunnskolen og trinn i videregående opplæring i forhold til læreplanen i LK06.

Flytting av kompetansemål mellom trinn

Skolen kan få godkjenning til å flytte kompetansemål mellom trinn i tråd med det pedagogiske grunnlaget. Utdanningsdirektoratet kan også godkjenne læreplaner på videregående nivå som kun har kompetansemål på høyeste nivå. Flytting av kompetansemål kan gjøre det vanskelig for elever som ønsker å skifte skole. Det er derfor viktig at skolen informerer elever og foresatte om dette ved valg av skole.

I Utdanningsdirektoratets godkjenning av læreplan for steinerskolenes videregående trinn er det godkjent kompetansemål etter tre år. I vedtaket har direktoratet satt følgende vilkår: «*Steinerskolenemåi forkant av inntaket til skolen informere elevene om følgende: skolens læreplan innebærer at en eventuell overgang til offentlig skole fra steinerskolen kan medføre at elevene må ta fag eller deler av fag de ikke har fullført på steinerskolen jf. at steinerskoler ikke har kompetansemål på hvert trinn, men etter 3 år.*»

Flytting av timer mellom fag

Det er ikke forskriftsfestet hvor mange timer som kan flyttes fra et fag til et annet. Utdanningsdirektoratet må gjøre en konkret vurdering i det enkelte tilfelle, jf. kravet om

jevngod opplæring. Skolen må være oppmerksom på at elevene kan få mindre tid til å oppnå kompetansemålene i enkelte fag når det flyttes timer mellom fagene.

Eksempler på endring i fag- og timefordelingen:

- Skolen kan flytte timer mellom fag og trinn dersom det er vesentlig for det pedagogiske grunnlaget.
- Skolen kan utvide fag- og timefordelingen med flere obligatoriske undervisningstimer.
- De videregående skolene som tilbyr studieforberevende utdanningsprogram kan få godkjenning til å bruke årstimer fra programfag på Vg2 til å lage et nytt fellesfag. Elevene får da flere årstimer i Vg1 enn elever i offentlig skole, og tilsvarende færre årstimer i Vg2.
- De videregående skolene som tilbyr yrkesfaglige utdanningsprogram kan få godkjenning til å bruke uketimer fra Prosjekt til fordypning i Vg1 og Vg2 for å profilere det pedagogiske grunnlaget. Elevene får da færre årstimer i Prosjekt til fordypning i Vg1 og Vg2 enn elever i offentlig skole.

Egne krav til internasjonale skoler (§ 2A-4)

Internasjonale skoler skal følge en relevant internasjonal læreplan. Denne kan være utformet etter en annen struktur enn LK06, men må være jevngod med offentlige skoles planer. Dette innebærer blant annet at skolen må ha en grunnskoleopplæring som omfatter religion, livssyn og etikk, norsk, matematikk, fremmedspråk, kroppsøving, kunnskap om hjemmet, samfunnet og naturen og estetisk, praktisk og sosial opplæring. Skolen må i et eget norskspråklig dokument gjøre rede for hvordan områdene nevnt over er ivaretatt i læreplanen og i fag- og timefordelingen.

Særlig om norskfaget

Skolen må ha læreplaner i norsk for elever som har norsk som morsmål og for elever med annet morsmål. Skolen må i tillegg ha et system for overgang mellom disse to læreplanene. Skolen kan enten følge læreplan i norsk og læreplan i grunnleggende norsk for LK06, eller en internasjonalt godkjent læreplan i f.eks. language A og language B.

I tillegg gjelder følgende for internasjonale skoler:

- Skolen skal drive virksomheten etter internasjonale, ikke nasjonale, læreplaner.
- Skolen skal sertifiseres av den organisasjonen som har utarbeidet læreplanen.
- Skolen må ha læreplaner for alle fag, og grunnleggende ferdigheter må være integrert i læreplanene. Fagene kan ha andre titler enn i LK06.
- Skolen må et totaltimetall som minst tilsvarer LK06.
- Skolen kan ikke ha en læreplan som er utarbeidet på et religiøst grunnlag.
- Skolen må ha et undervisningsspråk på et fremmedspråk som de fleste av innbyggerne i Norge mestrer.

Alle læreplaner skal være tilgjengelig på norsk, jf. friskoleloven § 2-1 fjerde ledd.

Egne krav for profilskoler (§ 2A-4a)

Profilskoler deles i to grupper: Profilskoler med spesiell faglig oppmerksomhet rettet mot et emne og profilskoler med annen pedagogikk. I tillegg til alternative læreplaner må disse skolene dokumentere at de representerer noe som er vesentlig annerledes enn normal praksis i offentlige skoler og i godkjente skoler på andre grunnlag i loven. Skolene må også synliggjøre sin særskilte profil i skolens stiftelsesdokumenter.

Profilskoler må synliggjøre den særskilte profilen sin i læreplanen, både i generell del og i læreplaner for relevante fag. I læreplaner for relevante fag må skolen synliggjøre den særskilte profilen i formålet og som hovedregel i kompetansemål. På videregående trinn må den særskilte profilen synliggjøres i ett eller flere relevante fag på hvert trinn. I grunnskolen må skolene synliggjøre den særskilte profilen i relevante fag på hovedtrinnene.

Eksempler på synliggjøring av profilen:

- Skolen kan ha eget tillegg til generell del.
- Skolen kan ha flere kompetansemål enn læreplanen i LK06.
- Skolen kan flytte kompetansemål mellom fag, innenfor hovedtrinn på grunnskolen og innenfor årstrinn på videregående.
- Skolene kan lage egne alternative kompetansemål, men sentral kompetanse må ivaretas på hovedtrinn/årstrinn.

- Skolen kan ha egne tilleggsfag.

Profilskoler med annen pedagogikk må i tillegg synliggjøre den særskilte pedagogikken sin i læreplanen, både i generell del og i læreplaner for fag. Det helhetlige pedagogiske grunnlaget for skolene må beskrives enten i generell del eller i eget tillegg.

Norske skoler i utlandet og andre skoler (§ 2A-4b)

De norske friskolene i utlandet og «andre skoler» kan kun drive opplæring etter LK06. Norske skoler i utlandet kan i tillegg tilby opplæring i Kunnskapsløftets læreplan i fremmedspråk, nivå 1, på barnetrinnet. Det åpnes altså ikke for at Utdanningsdirektoratet kan godkjenne f.eks. religiøse eller internasjonale læreplaner for grunnskoler i utlandet.

Med «andre skoler» menes bl.a. tidligere godkjente «grendeskoler» og skoler godkjent ut i fra et kvantitativt behov.

Toppidrettsgymnas

Skoler som tilbyr særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, skal tilby ett av følgende alternativer:

- Utdanningsprogram for idrettsfag, der programfaget toppidrett 1, 2 og 3 er obligatorisk for elevene.
- Utdanningsprogram for studiespesialisering med tillegg av 140 årstimer hvert år. Programfaget toppidrett 1, 2 og 3 er obligatorisk for elevene. På Vg2 og Vg3 kan skolen enten bruke timer fra valgfritt programfag til toppidrett (982/840/841 årstimer) eller utvide årstimetallet ved skolen (982/980/981 årstimer).

Skolene kan søke å få godkjent egen plan i toppidrett som alternativ til programfaget toppidrett 1, 2 og 3.

I tillegg skal skolen dokumentere at den legger særskilt til rette for toppidrettssatsing, blant annet når det gjelder organisering av skolehverdagen, skole- og treningsanlegg og spisskompetanse innenfor den idretten skolen tilbyr.

Oppgrader til en [støttet nettleser](#) for å få en reCAPTCHA-utfordring.

[Hvorfor skjer dette?](#)